

Advies over de Memorie van toelichting bij het voorontwerp van decreet betreffende de studiefinanciering en de studentenvoorzieningen in het hoger onderwijs

1 Situering

In het departement Onderwijs werd een Task Force opgericht om een aanbouwdecreet over studiefinanciering en studievoorzieningen voor te bereiden. Op basis van de conclusies van die Task Force kreeg een schrijfgroep de opdracht een *Memorie van toelichting* te schrijven die dan later vertaald kan worden in een voorontwerp van decreet. Van die *Memorie van toelichting* verschenen ondertussen verschillende versies.

Om pro-actief de problematiek over studiefinanciering en studentenvoorzieningen op te volgen, besliste het bureau van de Raad Hoger Onderwijs om in de raad een discussie te voeren over deze plannen en een advies op eigen initiatief te formuleren.

De Raad Hoger Onderwijs keurde dit advies goed in zijn vergadering van 11 februari 2003. Er waren 17 leden aanwezig. De studentenvertegenwoordigers nemen afstand van de tekst over de organisatie van de studentenvoorzieningen. Zij verwoordden hun opvattingen daarover in een minderheidsnota die als bijlage bij dit advies wordt gevoegd.

2 Eerder standpunt van de Raad Hoger Onderwijs

In de *Visietekst* van de Raad Hoger Onderwijs over *Samenwerkingsinitiatieven in het hoger onderwijs* (19 februari 2002; RHO/RBE/DOC/037c) sprak de raad zich al uit over sociale voorzieningen.

3 Advies

De Raad Hoger Onderwijs waardeert de voorgestelde aanpassingen inzake studiefinanciering als een verdere stap naar de democratisering van het hoger onderwijs. Ook is de raad tevreden dat het voorstel de studiefinanciering in het perspectief van levenslang leren plaatst.

De Raad Hoger Onderwijs onderschrijft de volgende uitgangspunten:

- Het basisprincipe blijft behouden: studiebeurzen worden selectief toegekend aan 'minvermogende' studenten. Het fiscale inkomen blijft het criterium.
- Een definitie van de leefeenheid die neutraal is ten opzichte van de samenlevingsvorm (bijv. nieuw samengestelde gezinnen).
- Er komt een stimulansenbeleid voor bijzondere doelgroepen (bijv. extra jokers).
- De maximumgrens zal opgetrokken worden zodat meer studenten een beurs krijgen.
- Een vereenvoudiging van het aantal aftrekken en bijtellingen op het fiscale inkomen.
- Iedereen die een verblijfsvergunning heeft in België wordt beursgerechtigd.
- De student kan de beurs meenemen naar andere Europese landen (en in bepaalde gevallen ook verder).

- Er komt een duidelijke beroepsprocedure.
- Studenten kunnen de beurs ook elektronisch aanvragen (e-governement).
- Studiebeurzen worden toegekend in functie van het aantal studiepunten waarvoor de student inschrijft (i.p.v studie jaren), voor een minimum van 30 studiepunten (met een spreiding van 27 tot 33).
- Elke beursstudent krijgt een studiefinancieringskrediet (voor twee bacheloropleidingen en voor één masteropleiding) en een jokerkrediet. Er is geen hiërarchie tussen de opleidingen.

De Raad Hoger Onderwijs heeft wel kritische bedenkingen bij de volgende aspecten.

In het kader van het stimulansenbeleid wordt aan bepaalde studenten, bijvoorbeeld studenten met een functiebeperking of allochtone studenten, een extra krediet aan studiepunten toegekend. Het extra krediet kan enkel worden opgenomen voor het behalen van een eerste bachelorgraad. De raad vraagt naar de argumentatie hiervoor? Heeft bijv. een visueel gehandicapte student in een masteropleiding geen extra ondersteuning nodig?

De Raad Hoger Onderwijs stelt voor om het gebruiksrecht van het studiefinancieringskrediet te beperken tot de pensioengerechtigde leeftijd. Een andere leeftijdsgrens is arbitrair. Om minvermogenen de kans te geven om in het kader van levenslang leren te studeren ook als ze al met pensioen zijn, moeten andere financieringsmogelijkheden worden gevonden.

De raad herinnert ook aan zijn eerder advies over het structuurdecreet, waarin hij de problematiek van lagere inschrijvingsgelden voor beursstudenten aankaart. Binnen de huidige regelgeving heeft een democratisch bedoelde maatregel in feite een omgekeerd effect: beursstudenten betalen minder inschrijvingsgeld waardoor instellingen met veel beursstudenten minder middelen krijgen om kwaliteitsvol onderwijs aan te bieden. De raad pleit er dan ook voor om deze anomalie weg te werken. Dit mag in geen geval ten nadele van de beursstudenten zijn. De raad suggereert bijv. dat beursstudenten geen inschrijvingsgeld meer betalen en dat de overheid dat bedrag aan de instellingen bezorgt. Dat bedrag mag geen onderdeel worden van de basisenveloppe die de instellingen ontvangen. De overheid moet instellingen alleszins stimuleren om bij te dragen tot de democratisering van het hoger onderwijs!

In het verleden heeft de Raad Hoger Onderwijs al beklemtoond dat studentenvoorzieningen een belangrijke rol spelen bij de democratisering van het hoger onderwijs, en dit niet alleen door het verschaffen van financiële steun die de toegang tot het hoger onderwijs gemakkelijker moet maken.

De raad onderschrijft de voorgestelde doelstellingen, opdrachten en werkvelden voor de diensten studentenvoorzieningen. Ook waardeert de raad de geleidelijke gelijkschakeling van de financiering tussen universiteiten en hogescholen.

De raad vindt dat regionale samenwerking een middel is om de effectiviteit van die sociale voorzieningen te verhogen. Voor bepaalde aspecten daarvan (bijv. voeding of huisvesting) is regionale¹ samenwerking zelfs essentieel. In sommige regio's heeft men dan ook al belangrijke stappen in die richting gezet. Nu het duidelijk is dat de associaties niet overal op

¹ Het begrip 'regio' mag hier niet worden beperkt tot de provinciehoofdplaatsen. Ook in minder centraal gelegen regio's hebben studenten recht op een volwaardige dienstverlening inzake voeding of huisvesting.

regionale basis zijn gevormd, pleit de Raad Hoger Onderwijs er voor om wat betreft sociale voorzieningen de belangen van de student als uitgangspunt te nemen, ongeacht de associatie waar hij studeert. Dienstverlening moet in principe volledig open staan voor studenten van andere instellingen². Eventueel kunnen de diensten voor studentenvoorzieningen (financieel) compenserende mechanismen afspreken. Waar dat nuttig en zinvol is, zullen diensten voor studentenvoorzieningen van verschillende associaties moeten kunnen samenwerken. De raad is van mening dat de overheid wel stimulansen moet geven voor deze regionale samenwerking, maar ze niet zelf moet organiseren. De dynamiek daartoe moet ontstaan vanuit de instellingen. Uiteraard kan de overheid wel eisen dat de instellingen een beleidsplan opstellen dat kan worden geëvalueerd. De raad is wel beducht voor grotere bemoeienis vanwege de overheid, i.c. de afdeling Studietoelagen (via gedecentraliseerde ambtenaren). De regeringscommissarissen controleren nu al de diensten voor sociale voorzieningen.

Bij de universiteiten maken de diensten voor studentenvoorzieningen nu integraal deel uit van de rechtspersoon, bij hogescholen zijn dat aparte vzw's. Dit verschil in juridisch statuut kan de samenwerking bemoeilijken. De raad wijst op de statutaire voordelen van integratie voor het personeel van diensten studentenvoorzieningen. Ook wijst de raad erop dat het niet in het voordeel van de studenten is dat die diensten (te) los komen te staan van de instelling. De belangen van de studenten hangen ook af van de onderwijsorganisatie. Hogescholen en universiteiten investeren trouwens zelf vaak in sociale voorzieningen.

De raad pleit ervoor om de bestaande verhouding van 50% studenten en 50% vertegenwoordigers van de instellingen te behouden inzake participatie over het beheer. Externe deskundigen kunnen eventueel worden gecoöpteerd. De overheid moet dit niet opleggen.

Rik Belmans
secretaris

Guy Aelterman
voorzitter

² Omwille van praktische redenen (bijv. capaciteit van het restaurant) kan van dit principe worden afgeweken.

Minderheidsnota vanwege de studenten bij het advies over de Memorie van toelichting bij het voorontwerp van decreet betreffende de studiefinanciering en de studentenvoorzieningen in het hoger onderwijs (RHO/RBE/ADV/001)

ECHTE DEMOCRATISEERDERS DOEN HET REGIONAAL

1. INLEIDING

De discussie over regionale voorzieningen is reeds enkele maanden actueel. VVS heeft hierbinnen steeds duidelijk positie gekozen. De argumenten voor regionalisering leken ons dan ook evident. Het feit dat we zowat de enigen zijn die luxe hebben van totaal geen particulier belang te hebben binnen deze discussie, behalve het algemeen belang van de student, heeft ons kennelijk de belangen en bezorgdheden van de ander partijen doen onderschatten. Hierdoor zijn er in de loop der discussie een aantal argumenten verkeerd geïnterpreteerd of in de verkeerde context geplaatst. Daarom zetten we alles nog eens op een rijtje

Vooreerst moet het duidelijk zijn dat er twee dingen zijn. Enerzijds het principiële standpunt van VVS. Anderzijds het standpunt dat we rekening houdende met de bestaande actualiteit hebben ingenomen in het kader van de discussies omtrent het nieuwe decreet op de studiefinanciering en studentenvoorzieningen. Argumenten tegen het ene mogen niet gebruikt worden tegen een ander. (Aangezien de voorzieningen in het nieuwe decreet studentenvoorzieningen zullen heten en wij vinden dat deze term inderdaad beter de lading dekt dan sociale voorzieningen zullen wij in de verdere tekst de term studentenvoorzieningen gebruiken tenzij het specifiek over hogescholen gaat.)

2. PRINCIPIEEL

Het VVS-standpunt omtrent studentenvoorzieningen (waarin een groot deel is gewijd aan regionalisering) is twee jaar geleden ingenomen in zeer onverdachte tijden op het jaarlijkse VVS-congres, met een zeer divers en ruim publiek van studenten. Het standpunt is dus zuiver en niet ingegeven door particuliere belangen. Immers, zij die nu beweren dat het idee van de regionalisering leeft omdat bepaalde personen zichzelf graag een postje zouden toebedelen zouden toch eens mogen uitleggen welke postjes die toen meer dan 100 studentenvertegenwoordigers voor zichzelf in gedachten hadden.

Het standpunt van VVS vertrekt vanuit een aantal basisprincipes waar niemand iets tegen kan hebben zoals democratisering van het onderwijs, gelijkheid van studenten en het feit dat studentenvoorzieningen er voor de studenten moeten zijn. Het gaat er ons om dat studentenvoorzieningen instrumenten moeten zijn in het streven dat elk individu met de wil en de capaciteiten om te studeren ook effectief toegang tot het hoger onderwijs zou hebben. Dit ongeacht zijn afkomst, geslacht, financiële middelen, religieuze overtuiging of socio-culturele achtergrond.

Deze basisprincipes zijn te vertalen in een aantal doelstellingen. Vooreerst is het duidelijk dat de huidige middelen zwaar ontoereikend zijn om de democratiseringsdoelstelling te behalen, zelfs te benaderen. Dit is niet enkel jammer, maar ook pijnlijk. Hierdoor komen de meeste middelen immers niet terecht bij diegenen die ze echt nodig hebben, namelijk de meest benadeelden in onze maatschappij. Verder moet het geld dat er is effectiever aangewend worden. Ten slotte moet elke student gelijke rechten en voordelen hebben ongeacht de instelling waar hij studeert. De verschillen in voorzieningen die aan een student worden aangeboden mogen enkel verklaard worden door een grotere behoefte van een individuele student of een andere aard van de regio waar hij woont (duurdere huisvesting in stadsgewesten, meer pendelstudenten, de nabijheid van doelgroepen...).

Concreet wil dit zeggen dat er onafhankelijke organen moeten komen die enkel ten dienste staan van de student, zijn behoeftes en zijn strijd tegen de drempels tot het hoger onderwijs en die zowel hun werking als hun beheer moeten organiseren op het meest optimale niveau. Dit optimale niveau kan best bepaald worden volgens het subsidiariteitsprincipe, wat inhoudt dat alles op een zo laag mogelijk niveau georganiseerd wordt en dat het enkel op een hoger niveau komt als een betere organisatie, bestuur of werking dit eist.

Qua werking situeert dit optimale niveau zich op de campus (vooral de dienstverlening) te midden van de studenten, tenzij schaalvragen een iets hoger niveau vragen (wijk, stad, regio). Bij dit laatste denken we aan de inplanting van restaurants, huisvesting en gespecialiseerde dienstverlening. Hier zijn slecht enkele uitzonderingen op te maken zoals een behoefteonderzoek op Vlaams niveau of een ruim mobiliteitsbeleid zodat het zwaartepunt van de werking zich in de zones van studentenaanwezigheid (waar zij of hij studeert en/of woont) zal bevinden.

Qua organisatie/bestuur/initiatieven zullen er enkele dingen zich op internationaal en Vlaams niveau bevinden (coördinatie, mobiliteit, ...), maar het gros moet hier op het niveau van de regio. Omdat dit ook het gebied is waar de noden zich vertolken. Er is geen huisvestingprobleem voor één instelling, noch voor heel Vlaanderen. Er is er één in Brussel, Antwerpen, Leuven,.... Een aantal specifiekere dingen kunnen op een nog lager niveau beheerd worden. Meestal gaat er hier om dingen die in de marge van studentenvoorzieningen liggen en die nauw aansluiten bij het onderwijskundige zoals psycho-sociale hulp bij studieproblemen.

Omdat er een zekere duidelijkheid moet zijn, gaan we dus voor een zwaartepunt op de campus qua werking en een zwaartepunt qua bestuur in de regio.

Er zijn eigenlijk 5 regionale zwaartepunten (Gent, Brussel, Leuven, Antwerpen en Hasselt-Diepenbeek) en één zeer versnipperde in West-Vlaanderen. Omdat het niet wenselijk (inefficiënt door schaalnadelen, te klein voor initiatieven en specialisaties, nu al verweven met één van de zwaartepunten binnen de huidige studentenvoorzieningsstructuur) zeer kleine organisaties van studentenvoorzieningen aan te bieden, kan men best de kleintjes bij een grote betrekken. Om dezelfde reden is ook het beste om West-Vlaanderen als één regio te beschouwen. Hierdoor komt een beetje toevallig op de vijf provincies en Brussel als zijnde de regio's.

3. PRAGMATISCH STANDPUNT VERTREKKENDE VANUIT DE HUIDIGE REALITEIT

Het standpunt van VVS vertrekt eigenlijk van een wit blad. Dit is goed om tot een zuiver standpunt te komen, maar er is natuurlijk ook de realiteit. De realiteit van nu, zijnde studentenvoorzieningen per instelling met een verwevenheid met die instelling. Uit deze realiteit bemerken we een aantal zaken die ons standpunt in de weg staan en een aantal die er op wijzen dat er inderdaad nood is aan een regionalisering.

3.1. TEGEN HET STANDPUNT PLEITEN

*Er bestaan al een zekere werking en gewoontes met accenten binnen elke sovo, die men niet zomaar moet neerhalen. Het zou niet wenselijk zijn om bepaalde zaken die zich in de loop der jaren hebben uitgebouwd te ondermijnen door ze in een andere structuur te gieten. Noch om ongerustheid te creëren bij personeelsleden door ze te snel in een andere structuur te laten werken.

*Analoog hiermee zijn er een aantal meer formeel gegroeide dingen zoals infrastructuur en personeelsstatuten die enige tijd zullen nemen om op elkaar afgestemd te geraken. Al mag men dit niet overdrijven. Vooreerst zijn er binnen de sovo's al mensen naast elkaar actief met soms zeer verschillende personeelsstatuten. Verder gebeuren er in de praktijk (privé en overheid) fusies die soms veel verregaander effecten hebben voor het personeel dan deze. In de praktijk kan men dus gewoon de personeelsleden samennemen met het statuut dat ze op dat moment hebben (of toch minstens de voordelen van dat statuut) en ze na verloop van tijd op elkaar afstemmen.

*Er zijn een aantal gebouwen van bepaalde instellingen die eigendom zijn van de instelling, maar gebruikt worden door sovo's en studentenvoorzieningen. Al valt dit te nuanceren. De meeste zijn verworven of gebouwd met kredieten speciaal bestemd voor sociale doeleinden en worden nu afbetaald met studentenvoorzieningsgeld. Sommige zijn zelfs zuiver gebouwd met studentenvoorzieningsgeld maar zijn om praktische redenen afgestaan aan de instelling.

*Een aantal instellingen geven extra middelen aan hun studentenvoorzieningen/sovo. Ook dit is te nuanceren, het gaat immers allemaal om geld van het departement onderwijs. Het ene maakt gewoon een omwegje via de instelling, het andere niet.

Maar toch zijn dit vier dingen waar men rekening mee moet houden.

3.2. VOOR HET STANDPUNT PLEITEN

Anderzijds kan niemand beweren dat er op het ogenblik geen problemen zijn die wijzen op de nood aan een hervorming in de zin van ons standpunt.

*Het belangrijkste is dat er op het ogenblik helemaal geen gelijkheid tussen studenten is. Twee studenten die zelfs op hetzelfde kot zitten kunnen totaal verschillende rechten en voordelen hebben, gewoon omwille van een andere studiekeuze.

*Er zijn een aantal misbruiken. Sommige zijn frappant (studentenvoorzieningsgeld dat gebruikt wordt om kuispersoneel te betalen of om gebouwen te renoveren) en zouden deels kunnen voorkomen worden met meer controle. Andere zouden kunnen opgevangen worden met een duidelijker wetgeving (studiereizen en computers die worden betaald met sovo-gelden). Maar andere zijn te subtiel om weg te werken en zijn gewoon een gevolg van de binding van sovo's aan één instelling (personeel dat enkel voor de eigen studenten mag werken, een preferentie aan bepaalde studenten moet geven, zich moet inpassen in de filosofie van de instelling, personeel dat zich ook moet inzetten voor andere taken binnen de instelling).

*Dikwijls is ook het omgekeerde het geval (bijv. personeel dat deeltijds door studentenvoorzieningen deeltijds door de instelling wordt betaald, maar voltijds voor studentenvoorzieningen werkt), maar dat brengt ons op het volgende euvel. Sovo's worden ingeschakeld in de profilering en rekrutering van studenten. Het doel is bijv. niet om gehandicapte studenten, allochtonen, enz.. in het hoger onderwijs te krijgen, het gaat er om ze naar een specifieke instelling te krijgen. Er is geen algemene voorlichting van wat studentenvoorzieningen doen in het hoger onderwijs, maar een opbod van profilering van voorzieningen. Waar het bijv. niet telt of een restaurant georganiseerd is op een manier die het meeste de democratisering dient, maar wel of ze aantrekkelijk is voor potentiële studenten. Dit probleem uit zich ook in welke voorzieningen worden aangeboden waar men soms tot populistische maatregelen vervalt.

*Gebondenheid. Bij de meeste studentenvoorzieningen en sovo's is het quasi onmogelijk om een grote investering te doen zonder de goedkeuring van de instelling, wat in de praktijk meestal betekent dat er geen investeringen gebeuren zonder dat het de instelling enigszins ten goede komt.

***Dubbelwerk.** Het gebeurt steeds minder maar nog steeds zijn er diensten die eigenlijk exact hetzelfde doen, maar naast elkaar liggen (dit gaat van restaurants op een steenworp van elkaar tot jobdiensten)

***Inefficiëntie** door schaalnadelen (te klein). We hebben zowat de kleinste sociale voorzieningen ter wereld. Niet dat het in het buitenland zoveel beter is met studentenvoorzieningen, maar op dat gebied scoren wij toch wel erg slecht. Dit leidt tot twee grote nadelen. Ten eerste leidt deze kleinschaligheid tot verspilling van middelen. Ten tweede kunnen een aantal gespecialiseerde diensten niet aangeboden worden (gespecialiseerde koten voor specifieke handicaps, gespecialiseerde psychosociale begeleiding, langetermijnpolitiek voor voeding en huisvesting)

*Uit de praktijk (getuigenissen door studentenvoorzieningspersoneel) blijkt ook dat de huidige samenwerking een zeker **plafond** heeft bereikt links en rechts en dat er een nieuwe impuls nodig is, willen we niet blijven steken op het huidige niveau van samenwerking. Er blijken nu eenmaal grenzen te bestaan aan de vrijblijvendheid, waar enkel datgene samen gebeurt waar elke partner zich in kan vinden.

*Uit diezelfde praktijk blijkt ook dat de samenwerking soms zeer **kwetsbaar** is, één nieuwe directeur die wat ruzie had met een andere en het stort in.

*Dit laatste is ten volle gebleken in Sint-Lieven, Lessius en KHLimburg waar driemaal jarenlange samenwerking is ingestort door een onderwijs- en onderzoeksbeslissing (zijnde de keuze van associaties).

Om al deze redenen staan wij een compromis voor (ondertussen welbekend) dat ons standpunt als basis heeft, maar ernstige toegevingen heeft. De eerste toegeving is er voor de eerste twee tegenargument (bestaande werking en zo) en bestaat uit een zeer ruime overgangperiode (tot 2008). Dit is een zware toegeving aangezien we zo twee studentengeneraties opgeven, twee generaties die niet van de optimale voorzieningen mogen profiteren. Ten tweede (voor de andere twee argumenten (geld en gebouwen)) was er gesteld dat instellingen die wilden iets extra mochten doen. Ook dit is een zware toegeving aangezien dit een zware schending van de gelijkheid van de student zou zijn. In de praktijk zou dit immers willen zeggen dat bijv. de Universiteit Gent zegt: ook jullie mogen onze gebouwen blijven gebruiken en we steken nog een centje bij, maar dan mogen die gebouwen enkel gebruikt worden voor studenten van RUG. Dus sommigen Gentse studenten zouden een goedkoop kot krijgen en andere niet.

Behalve datgene wat ons er toe gebracht heeft deze twee toegevingen te doen, zien wij geen argumenten die tegen een regionalisering pleiten. Daarom staan wij dus een basisvoorziening voor elke student voor, regionaal georganiseerd en betoelaagd, met de mogelijkheid voor instellingen om extra voorzieningen aan te bieden en met een ruime overgang om dit te realiseren. Wij willen trouwens nog benadrukken dat er voor niet geraakt kan worden aan het uitgangspunt van de gelijkheid van de student. Het gaat er ons dan ook niet om (toch niet in de eerste plaats) om voordelen te plukken van verregaande samenwerking, maar om een nieuw systeem dat gelijkheid als uitgangspunt heeft en dat de voordelen die samenwerking zou kunnen bieden inherent in zich heeft.

4. WAAROM HET NU OF NOOIT IS

Vanuit dezelfde vaststellingen van nood aan schaalvergroting kwamen er de laatste jaren op verschillende plaatsen in Vlaanderen toenaderingspogingen tussen verschillende voorzieningen in een regio in de vorm van raamakkoorden, overleg of projectmatige samenwerking. Deze wil tot samenwerking werd vaak gehinderd door de ongelijke historische, juridische en financiële uitgangspositie van beide vormen van studentenvoorzieningen. Voor samenwerking moesten de kleine maar onafhankelijke hogeschoolsovo's onderhandelingen aangaan met de grote universitaire instellingen waarin studentenvoorzieningen slechts een klein radertje zijn. Een verschil in onderhandelingsposities dat de slaagkansen voor elk werkelijk vruchtbaar partnership ernstig hypothekeert.

Die negatieve impact van instellingsbelangen wordt nog duidelijker nu het structuurdecreet het associatieproces tussen de instellingen hoger onderwijs op gang heeft getrokken. Tenminste zoals het plaatje er nu voorligt, storen de associaties zich weinig of niet aan regionale afbakeningen. Deze associatielogica is in het beste geval een onderwijs en onderzoekslógica, maar geen studentenvoorzieningslogica. Die laatste vertrekt immers vanuit de democratiseringsgedachte en dus vanuit de student - niet vanuit de instelling of de associatie. Studentenvoorzieningen in het keurslijf van een associatie dwingen zou dus afbreuk doen aan het eigen non-discriminatiebeginsel. Een student die les volgt aan instelling X moet gelijke toegang krijgen tot de studentenvoorzieningen als een student die in dezelfde stad school loopt bij associatie Y. Een student is trouwens niet gediend met een kamerbestand van de nog leegstaande koten in de buurt van de instellingen van zijn associatie (die mogelijkerwijze twee provincies verder liggen) maar wel in een bestand van de hele regio. Net zoals het inefficiënt is om een gloednieuwe studentenhuizen uit de grond te stampen omdat de studenten niet (meer) terecht kunnen in de bestaande residentie - die wel in dezelfde straat als de school ligt maar toevallig onder een andere associatie valt.

De associatievorming vandaag maakt pijnlijk duidelijk hoe de student het slachtoffer kan worden van conflicten tussen instellingen. Het is een uitvergroten van de problemen die instellingsgebondenheid altijd al stelt voor de democratiseringslogica van studentenvoorzieningen. Het gevaar is vandaag de dag niet eens meer potentieel dat de associatiedynamiek de bestaande vormen van samenwerking tussen studentenvoorzieningen tegenwerkt en zelfs vernietigt. De optimalisatie van studentenvoorzieningen vereist echter een regionale aanpak via het subsidiariteitsprincipe

Gezien de vele tegenkrachten pleit VVS voor een duidelijke en transparante regionale structuur om een efficiënte en effectieve organisatie van studentenvoorzieningen en haar democratiseringsdoelstelling te garanderen. Alleen een regionale verankering zal het soortelijk gewicht van studentenvoorzieningen vergroten in onderhandelingen met derden. Het is bovendien niet ondenkbaar dat meer autonomie en regionale profilering een opening maakt naar cofinanciering door de regionale overheden.